

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

Quæstio I. De Detractione, & varijs ipsam concernentibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

DISTINCTIO VI.

De Octavo Præcepto Decalogi.

QUÆSTIO I.

De Detractione, & varijs ipsam concernentibus.

1. **O**ctavum Præceptum Decalogi, *Exodi cap. 20. & Deut. cap. 5.* hisce verbis comprehenditur: *Non loquēris contra proximum tuum falsum testimonium.* Eoque juxta communem Doctorum sententiam prohibetur omnis injustitia & injuria, quæ Præximo verbis inferri potest: ut sunt, Detractio, Contumelia, Convicium, Irrisio, Surratio, Mendacium, & hujusmodi, quæ sub falso Testimonio contra Proximum tanquam sub principaliori comprehenduntur, ut notat D. Thomas 2. 2. q. 122. art. 6. De quibus proinde breviter in hac Distinctione tractandum erit, incipiendo à Detractione: cujus natura ut exactius intelligatur,

2. Advertendum est, quòd, quamvis Honor, & Fama quandoque sumantur pro eodem, reveratamen differant. Nam *Fama bona* est communis opinio virtutis, sapientiae, & rerum præclarè gestarum alterius: *Honor* autem est testimonium excellentiae alterius. Item Fama consistit in interiore opinione, & dum exit in opus externum, dicitur Laus, vel (loquendo de mala fama) Vicuperatio. Honor verò consistit in externa significatione nostræ exultationis de Excellentia alterius; unde supponit opinionem excellentiae ipsius, & intentionem exterius per aliquod signum eam testificandi: quòd si ocesset ejusmodi opinio excellentiae, atque intentio exterius eam testandi, potius foret illusio, quam honor. Hoc prænotato, sit

3. **CONCL. I.** Detractio est alienæ famæ occulta & injusta læsio, seu denigratio. Ita in re communis. Duo quippe requiruntur ad Detractionem. Primò, ut aliquid dicatur, quod alterius famam & exultationem, quam possidet in animo Proximi extinguere, aut minuire valeat. Deinde ut fiat occultè, saltem juxta intentionem dicentis: si quis enim in præsentia alicujus, famæ ejusdem detrahare intendat, jam non erit simplex

H h h h 2

De-

Detraçtio, quæ directè lædit famam, sed Contumelia honorem alterius in coram violans.

Detraçtio,
quibus mo-
dis fieri pos-
sit?

4. CONCL. II. Detraçtio potest fieri dupliciter, directè videlicet, & indirectè. Ita D. Thomas 2. 2. q. 73. art. 1. ad 3. & alij. Directè quidem fit Detraçtio quatuor modis. I. Imponendo crimen falsum. II. Amplificando, seu exaggerando crimen verum. III. Pandendo crimen occultum. IV. Sinistrè interpretando opus bonum alterius, dum scilicet quis coram alijs factum alterius sinistrè interpretatur. Indirectè etiam contingit Detraçtio quatuor modis. I. Negando rectè facta, vel doctes alterius. II. Ea extenuando. III. Tacendo bona alterius eo loco, & tempore, quo tuum silentium alij interpretantur tacitam vituperationem. IV. Simulatè, & frigidè laudando; ut quando quis simulat, se velle laudare aliquem, & tamen nihil affert laude dignum.

Ejus gravi-
as.

5. CONCL. III. Detraçtio ex genere suo est peccatum mortale contra Iustitiam, gravius quidem furto, sed levius homicidio. Ita Doctores communiter; & ratio est: quia lædit Proximum in bono plurimum gravi, quòdque prætantius est pecuniâ, juxta illud Proverb. 22. *Melius est nomen bonum, quàm divitiæ multa.* Item Ecclesiastici 41. *Curam habe de bono nomine: hoc enim magis permanebit tibi, quàm mille thesauri pretiosi & magni.* Unde &

(a) Confor- Poëta canit:

Omnia si perdas, famam servare memento.

miter di-
ctis Tract.
3. Dist. 2.
n. 15.

Dicitur notanter in Conclusionè, ex genere suo. Siquidem Detraçtio sæpè est peccatum duntaxat veniale, vel ob levitatem materiæ, vel ob imperfectionem actûs. (a)

Detraçtio
formalis, &
materialis,
quid, &
quale pec-
catum?

6. CONCL. IV. Detraçtio rectè dividitur in formalem, & materialem. Ita communis. Et quidem *Detraçtio formalis* est, quæ fit ex intentione, ac proposito, alienam famam denigrandi: quæ utique est peccatum mortale, si quis graviter famam Proximi lædere intendat. *Detraçtio materialis* est, quando quis expressè non intendit lædere famam Proximi, sed ex quadam loquacitate narrat peccata, vel defectus ipsius, unde læditur bona fama ejus. Cæterùm circa hoc posterius membrum est notandum, quòd licet Detraçtio materialis tam perfectum voluntarium non habeat, sicut formalis, ac proinde frequenter ob actûs imperfectionem à peccato mortali excusetur; adhuc tamen sit peccatum mortale, si id, quod advertenter narratur, famam Proximi graviter lædat. Ratio est: quia, etsi expressè quis non inten-

tendat laedere famam Proximi, adhuc tamen implicite & in sua causa hoc intendit, dum vult illud, unde per se gravis laesio sequitur.

7. Quaes. I. An in nullo casu licitum sit, manifestare occultum crimen, vel defectus Proximi? Resp. dari aliquos casus, in quibus id fieri potest absque vicio Detractionis. Sic in primis Detractio non est, si quis servato modo correctionis fraternae patefaciat testibus, vel Superiori crimen fratris, ut emendetur; de quo jam supra. (b)

8. Deinde licitum est, manifestare crimen alterius occultum ad impediendum notabile damnum Proximo impendens, sive temporale, sive spirituale, quando id ad hoc necessarium est. (c) Hinc si novi, Titium esse furem, possum monere eos, quibuscum habitat, ut sibi caveant; & sic de similibus.

9. Insuper, quando agitur de Officio, vel Beneficio conferendo, de Matrimonio contrahendo, de Religione suscipienda, possunt iusta impedimenta, etsi caeteroquin occulta, manifestari, si ex illis notabile incommodum merito timeri possit.

10. Similiter licitum est, ejus, qui fictis virtutibus famam sibi paravit, simulationem aperire, si ea vergat in alicujus detrimentum: ut si quis simulet se peritum Advocatum, Medicum, Confessarium, Pharmacopolam &c. & confitet mihi, non esse talem. Lessius lib. 2. cap. 11. dubit. 9. & alij. Ratio horum omnium generalis est. Quia nemo habet justitiam suam cum tanto damno Proximi injuste obventuro; ergo in praemissis casibus non committitur Detractio, utpote quae est alienae famae injusta laesio, qualis ibi non intervenit.

11. Caeterum haecenus dicta intellige de crimine, aut defectu caeteroquin vero licet occulto. Nam crimen falsum cuiuspiam imponere, semper est illicitum, & in materia gravi mortale: falsitatem enim proponere, in nullo casu licitum existit; cum mendacium sit intrinsece malum, & si fit in materia gravi peccatum mortale. Unde non immerito Innocentius XI. sequentes duas damnavit Propositiones, quarum prior, ordine 43. sic habet: *Quidni non nisi veniale sit, detrahentis auctoritatem magnam sibi noxiam falso crimine elidere?* Altera, ordine 44. taliter sonat: *Probabile est, non peccare mortaliter, qui imponit falsum crimen alicui, ut suam justitiam, & honorem defendat. Et si hoc non est probabile, vix erit opinio probabilis in Theologia.*

Casus, in quibus licitum est, manifestare crimen, vel defectus Proximi.

I. (b) Tract.

4. Dist. 6.

9. 5.

II. (c) Ut dicitur.

Dist. 6.

num. 52.

III. IV.

Ratio horum generalis.

Crimen falsum cuiuspiam imponere, semper est illicitum.

Solvitur
objectio,

12. Nec dicas. Æquè prohibitum est, detrahere Proximo, manifestando crimen grave occultum illius, ac imponendo illi crimen falsum; ergo si hoc non licet, neque illud licitum erit etiam pro impediendo gravi damno nostro, Republicæ, aut aliorum. Resp. enim negando suppositum: nam manifestare crimen verum, sed occultum Proximi, ex iusta causa, utputà ad impediendum grave damnum nobis, Republicæ, aut tercio impendens, quòdque alià ratione impediri nequit, non est detrahere, ut dictum *num. 8. 9. & 10.* At imponere grave crimen falsum, vel est mendacium grave & læthale; vel etiam est contra Justiciam, prout poit D. Thomam 2. 2. q. 69. art. 2. notat Jo. Cardenas ad dictas Propositiones Innocentij XI. *cap. 3. & 4.*

Utrum au-
dit referens
absque assè-
veratione,
& sub du-
bio, peccet
mortaliter?

13. Quæres II. Utrum audita, vel alia quælibet referens absque assèveratione, & sub dubio, peccet mortaliter, & teneatur ad Restitutionem? Hanc Quæstionem ex professo tractat, & subtiliter resolvit Scotus *in 4. dist. 15. q. 4. art. 1.* quem sequitur Layman *lib. 3. tract. 3. part. 2. cap. 3. n. 7.* cum alijs.

Ideò est
rara fides
&c.

14. Et quidem imprimis respondet Doctor noster: Si quis non imponit in publico crimen alteri, sed murmurat, vel indiscretè loquitur, vel alicui coram multis narrat, tamen non tantum sibi certum, sed sic se audivisse &c. quòd idcirco rara fides sit: quia multi multa loquuntur. Et ideò dicens, se tantum audivisse, nisi ex modo dicendi ostendat aliquam majorem certitudinem, quàm ex communi relatione, non aufert alteri ex natura actûs bonam famam: quia si audientes firmiter credant, illud, de quo sermo est, esse criminofum, id ex eorum levitate accidit: quia, *Qui credit citò, levis corde est.* Ecclesiastici c. 19.

Tamen pe-
riculosum
est talia re-
ferre, & qua
le id pecca-
tum?

15. Addit Deinde Doctor Subtilis *loc. cit.* cum à scandalo pusillorum oportet cavere, & multi sint tales pusilli, leves ad credendum mala de Proximis; ideò periculosum esse, eis talia audita ex relato referre. Quòd si verò hoc fiat animo malo, lædendi scilicet alterius famam, non est facilè excusare, quin sit contra Charitatem, & per consequens peccatum mortale. Si autem fiat coram talibus ex inconsideratione, durum est dicere, quòd exeat genus peccati venialis: quia lingua in lubrico posita est; &, *Qui non offendit in verbo, hic perfectus est vir,* Jacobi cap. 3.

An, qui de-
tractorem
audit, peccet
mortaliter?

16. Quæres III. An, qui detractorem audit, peccet mortaliter, & ad Restitutionem teneatur? Resp. I. Qui audit de-
tractiones absque resistentia, videtur detractori consentire, unde

de fit particeps peccati ejus : & si quidem ipsum inducat, vel exciter ad detrahendum, aut placeat ei Detractio propter odium illius, cui detrahitur, non minus peccat, quam detrahens, imò quandoque magis. Ita D. Thomas 2. 2. q. 73. art. 4. cum communi. Unde D. Bernardus lib. 2. de Consideratione. sub finem, ait: *Detrahere, & detrahentem audire, quid horum detestabilius sit, non facile dixerim.* Ratio est: quia talis non solum peccato alieno. id est, Detractioni, consentit, in eoque sibi complacet, sed & quandoque ad ipsum inducit; unde si ita inducit, gravius peccat, quam detractor ipse.

17. Resp. II. Si non placeat ei Detractionis peccatum, sed ex timore, vel negligentia, vel etiam verecundia quadam omittere repellere detrahentem, peccat quidem, sed multò minus, quam detrahens; & plerumque venialiter, licet quandoque etiam peccatum mortale esse possit. Ita Doctor Angelicus *loc. cit.* cum alijs.

18. Sed hoc intelligendum est, dum modò quis absque incommodo possit Detractionem impedire: nam si commodè detrahentem corrigere non possit. Detractionem impedire non tenetur, sicque nullatenus peccat; quia Charitas cum gravi incommodo non obligat, prout passim notant Doctores. Hinc sequitur, quòd is, qui sibi grave damnum timet corrigendo, ut puta injurias, aut verbera; vel rationabilem habet verecundiam eò quòd sit filius, aut famulus detrahentis, vel nullius auctoritatis respectu illius; non teneatur ei resistere, aut ipsum corrigere. Idem dicendù, si probabiliter existimat, suam monitionem nihil profuturam.

19. Cæterùm resistitur detractori, vel redarguendo ipsum modestis verbis, ut puta, quòd quis peccet detrahendo fratri; vel discursum interrumpendo, aut si fieri potest, aliorum divertendo; vel saltem ostendendo per tristitiam faciei, quòd sibi displiceat Detractio: quia, ut dicitur Proverb. 25. *Ventus Aquilo dissipat pluvias, & facies tristis linguam detrahentem.*

Q U Æ S T I O II.

De Contumelia.

20. **C**ONCL. I. *Contumelia à contemnendo dicta est, estque injuria, qua alicujus presentis honor & exultatio palam violatur.* Ita in re communis. Differt autem

Quid, si ei Detractio non placeat, tamen non resistit?

Quid, si commodè resistere nequeat?

Detractori quomodo resistatur?

Contumelia, quid?

Con;